

Asia: VN/29388/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveysministeriön asetuseronnoksesta alkoholilain valvonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hyvinvointiala Hali ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetuseronnoksesta.

Hali pitää erittäin tärkeänä tuoda keskusteluun myös sosiaali- ja terveyspoliittiset näkökohdat. Alkoholilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on vähentää alkoholipitoisten aineiden kulutusta rajoittamalla ja valvomalla niihin liittyvää elinkeinotoimintaa alkoholin käyttäjilleen, muille ihmisille ja koko yhteiskunnalle aiheuttamien haittojen ehkäisemiseksi. Alkoholin saatavuuden lisääminen ei ole yhdenmukaista alkoholilain tarkoituksen kanssa.

Alkoholi ei ole tavanomainen kulutushyödyke, vaan siihen liittyvät haitat ovat huomattavia ja kiistattomia. Alkoholihaitat ulottuvat laajasti koko väestöön ja näkyvät suoraan sosiaali- ja terveyspalvelujen kasvavana kuormituksena sekä yhteiskunnan lisääntyvinä kustannuksina. Siksi alkoholiin liittyvää sääntelyä tulisi tarkastella myös sosiaali- ja terveyspolitiikan näkökulmasta. On myös huomattava, että alkoholin aiheuttamien suorien sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään kohdistuvien kustannusten lisäksi alkoholi aiheuttaa myös elinkeinoelämälle merkittäviä välillisiä kustannuksia työkykyisten työkykyongelmina.

Alkoholin kotiinkuljetuksen salliminen tulee tosiasiallisesti lisäämään alkoholin saatavuutta ja todennäköisesti lisää nimenomaan riskikäyttäjien kulutusta. Tämä on erityisen ongelmallista aikana, jolloin päihdehuollon palveluista joudutaan koko ajan säästämään enemmän ja palveluiden saatavuus heikkenee. On kohtuutonta lisätä alkoholin saatavuutta samaan aikaan, kun palvelujärjestelmä ei kykene nykyisellään vastaamaan hoidon tarpeeseen.

Alkoholin saatavuuden lisääminen lisää väistämättä alkoholihaittoja, jotka kohdistuvat erityisesti haavoittuviin ryhmiin. Suomessa elää jo nyt 89 000 lasta, jotka elävät perheissä, joissa ainakin toisella biologisella vanhemmalla on tai on ollut vakava päihdeongelma (THL 2024). Alkoholin toimittaminen kotiin asettaa lapset ja nuoret entistä haavoittuvampaan asemaan.

Hali on huolissaan myös ikäraja- ja päihtymysvalvonnan käytännön toteutuksesta. Ottaen huomioon, että pikälähetit toimivat itsenäisinä yrittäjinä sekä liikkuvat usein työtehtävillä yksin, saattaa heidän vastuunsa ikäraja- ja päihtymysvalvonnasta kasvaa kohtuuttoman suureksi. Velvollisuus suorittaa ikäraja- ja päihtymysvalvontaa voi pahimmillaan aiheuttaa turvallisuusriskin lähetille. On myös käytännössä todella haastavaa arvioida, onko täysi-ikäinen alkoholin vastaanottaja alkoholin todellinen tilaaja esimerkiksi toimitettaessa julkisiin paikkoihin kuten puistoihin.

Blomgren Tiina
Hyvinvointiala HALI ry